

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

TOIMINIMEN PERUSTAMINEN JA TALOUSSHALLINTO

Case: Koulutettu urheiluhieroja Timo Manninen

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tradenomi
Liiketalouden ja matkailun ala
Kevät 2018
Tiina-Lotta Koukkula

Tiivistelmä

Tekijä(t) Koukkula, Tiina-Lotta	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 30, 1 liite	Valmistumisaika Kevät 2018
Työn nimi Toiminimen perustaminen ja taloushallinto Case: Koulutettu urheiluhieroja Timo Manninen		
Tutkinto Tradenomi		
Tiivistelmä Tämä opinnäytetyö käsittelee toiminimen perustamista ja taloushallintoa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan, mitä tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista sekä kuinka toiminimen kirjanpitoa kannattaa hoitaa. Opinnäytetyön tarkoituksena on toimia ikään kuin oppaana aloitteleville toiminimiyrittäjille. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi toiminimen perustamiseen ja taloushallintoon liittyviä asioita. Työn empiirinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena, jonka toimikiantajana toimi Koulutettu urheiluhieroja Timo Manninen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä, joka oli osoitettu eri alojen toiminimiyrittäjille. Kysely koostui avoimista kysymyksistä. Tutkimustulosten perusteella toiminimen perustamiseen vaaditaan oma-aloitteisuutta, vastuullisuutta, sinnikkyyttä ja yrittelijäisyyttä omaava henkilö, jolla on halu kehittää itseään ja joka ei pienistä vastoinkäymisistä lannistu. Ennen toiminimen perustamista tulevan yrittäjän tulee pohtia, onko hän valmis yrittäjäksi, onko toiminimi paras vaihtoehto yrittäjyydelle sekä onko oman toiminimen perustaminen kannattavaa. Myös oma stressinsietokyky, riskien tiedostaminen, alan kilpailu ja kysynnän määrä kannattaa selvittää ennen kuin perustaa oman toiminimen. Tutkimustulosten perusteella voidaan myös todeta, että toiminimen kirjanpito kannattaa ulkoistaa. Näin toiminimiyrittäjä säästää aikaa ja vaivaa sekä välttyy ylimääräiseltä stressiltä.		
Avainsanat toiminimi, yrittäjyys, toiminimen perustaminen, toiminimen taloushallinto		

Abstract

Author(s) Koukkula, Tiina-Lotta	Type of publication Bachelor's thesis	Published Spring 2018
	Number of pages 30, 1 page of appendices	
Title of publication Starting a business and financial management Case: Educated Sport Masseur Timo Manninen		
Name of Degree Bachelor's Degree		
Abstract This thesis deals with the starting a business and financial management. The aim of the study is to find out what is required to set up a business, what should be taken in to account before setting it up and how to arrange financial management of the business. The purpose of the thesis is to act as a guide for start-up business entrepreneurs. The theoretical part of the bachelor's thesis examines issues related to setting up a business and financial management. The empirical part of the work was carried out as a quantitative research, which was commissioned by Timo Manninen. The survey method used was a questionnaire addressed to business entrepreneurs in different sectors. The questionnaire consisted of open questions. Based on the results of the research, starting a business requires a self-initiative, responsible and persistent person who has the desire to develop himself and who is not discouraged by minor adversity. Before starting a business, a prospective entrepreneur should consider whether he is willing to become an entrepreneur, whether the business name is the best option for entrepreneurship and whether it is profitable to set up a business. Also, own stress-tolerance, awareness of risks, competition in the industry and the amount of demand need to be investigated before setting up own business. Based on the results of the research, it can also be stated that the financial management of the business is worthy of outsourcing. This way the entrepreneur saves time and effort and avoids extra stress.		
Keywords entrepreneurship, financial management		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta.....	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset ja aiheen rajausta.....	2
1.3	Tutkimusmenetelmät	2
1.4	Opinnäytetyön rakenne.....	4
2	TOIMINIMEN PERUSTAMINEN	6
2.1	Toiminimiyrittäjäyys	6
2.2	Liikeidea	7
2.3	Toiminimen nimi	9
2.4	Toimiala.....	10
2.5	Pankkitili	11
2.6	Rekisterit	11
2.7	Vakuutukset.....	12
2.8	Starttiraha.....	13
2.9	Perustamisilmoitus.....	13
3	TOIMINIMEN TALOUSHALLINTO.....	15
3.1	Kirjanpitovelvollisuus	15
3.2	Tilikausi	16
3.3	Yhdenkertainen - ja kahdenkertainen kirjanpito	16
3.4	Suorite- ja maksuperuste.....	17
3.5	Tilinpäätös	17
3.6	Toiminimen verotus	18
4	CASE: KOULUTETTU URHEILUHIEROJA TIMO MANNINEN.....	19
4.1	Toimeksiantaja	19
4.2	Tutkimuksen toteuttaminen.....	19
4.3	Tutkimustulokset.....	19
4.4	Johtopäätökset	24
5	YHTEENVETO	26
	LÄHTEET	28
	LIITTEET	31

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Vuoden 2018 alussa Suomessa toimi reilut 200 000 henkilöä kaupparekisteriin rekisteröityinä yksityisinä elinkeinonharjoittajina. Toiminimi onkin toiseksi suosituin yritysmuoto Suomessa heti osakeyhtiön jälkeen (Patentti- ja rekisterihallitus 2018e). Toiminimen perustaminen on suht helppoa ja nopeaa, ja sen perustamiskustannukset ovat varsin kevyet. Toiminimellä voi harjoittaa ammattiaan päätoimisesti tai sivutoimisesti toisen työn ohella (Siikavuo 2016, 20).

Yrittäjyys on aina jakanut mielipiteitä; toisen unelma on toisen painajainen. Parhaassa tapauksessa oma toiminimi kuitenkin antaa yrittäjälle riittävän toimeentulon sekä itsenäisyyden ja vapauden päättää tekemisistään (Torppa 2013, 118). Intohimo ammattia kohtaan takaa elinikäisen innostuksen ja halun kehittää itseään. Joillekin oma toiminimen perustaminen voi olla myös tapa työllistyä, kun muita töitä ei ole tarjolla (Heiskanen, Kaaretsalo, Luomala & Pihlman 2017, 174).

Oman toiminimen perustaminen on oiva vaihtoehto hierojalle. Hieroja voi harjoittaa ammattiaan joko kotonaan, omassa toimitilassa tai esimerkiksi kylpylän tai kuntokeskuksen yhteydessä. Alkuun pääsee pienilläkin investoinneilla, sillä hierojan tärkeimpänä työvälineenä toimivat omat kädet. (Heiskanen ym. 2017, 173.)

Toiminimen perustamisesta ja taloushallinnosta on tehty useita opinnäytetöitä. Esimerkiksi Ida-Sofia Aalto perehtyi toiminimen perustamiseen vuonna 2012 tehdyssä opinnäytetyössään. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan, mitä sen perustamiseen sisältyy sekä kuka sopii yrittäjäksi. Yrittäjille tehdyn kyselyn perusteella vastaajat kokivat yrityksen perustamisen helpoksi. Kaikilla vastaajista oli ulkoistettu kirjanpito ja he suosittelivat yrittäjäksi ryhtymistä, jos yrittäjäksi pyrkivä on valmis sitoutumaan työhönsä kokopäiväisesti. (Aalto 2012.)

Myös Erkki Purosen opinnäytetyössä vuonna 2013 perehdyttiin yrityksen perustamiseen sekä sellaisiin seikkoihin, mitä uuden yrittäjän tulisi huomioida yritystä perustettaessa. Opinnäytetyössä laadittiin malli liiketoimintasuunnitelmasta. (Puronen 2013.)

Terhi Korhola selvitti opinnäytetyössään vuonna 2017 puolestaan taloushallinnon toimien järjestämistä ammattitoiminnassa. Hän perehtyi kysymykseen, millainen taloushallinnon kokonaisuus sopii ammatinharjoittajalle. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että pienyrittäjät

eivät ole taloushallintokeskeisiä. Opinnäytetyössä suunniteltiin kolme erilaista taloushallinnon kokonaisuutta, joista työn toimeksiantaja voi valita mikä sopii parhaiten hänen liiketoimintaansa. (Korhola 2017.)

Toiminimen perustamisesta on perusteltua tehdä uusi opinnäytetyö, koska kirjanpitolaki on muuttunut muutama vuosi sitten ja koska toiminimiyrittäjien näkökulmasta ei ole tehty vastaavaa opinnäytetyötä.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan, mitä tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista sekä kuinka toiminimen kirjanpitoa kannattaa hoitaa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena onkin toimia ikään kuin oppaana aloitteleville yrittäjille ja antaa vinkkejä yrittäjyyden alkutaipaleelle. Tästä työstä saatavan tiedon voi soveltaa minkä tahansa alan toiminimen perustamiseen.

Tutkimuksen pääkysymys on seuraavanlainen:

- Mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan?

Tutkimuksen alakysymykset ovat:

- Mitä tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista?
- Kuinka toiminimen kirjanpitoa kannattaa hoitaa?

Alakysymyksillä pyritään selventämään ja täsmentämään pääkysymystä.

Aihe on rajattu koskemaan nimenomaisesti vain toiminimen perustamista. Tutkimuksessa ei siis käsitellä muita yritysmuotoja. Tutkimus toteutetaan toiminimiyrittäjien näkökulmasta ja tutkimuksen tulosten avulla pyritään saamaan vastaukset tutkimuskysymyksiin.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön empiirinen osuus toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena. Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella pyritään yleistämään tutkimustulokset saadun tiedon perusteella. Ideana on kysyä pieneltä joukolta tutkittavaa tapausta tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Tämän pienen joukon eli otoksen oletetaan edustavan koko joukkoa eli perusjoukkoa. Näin ollen myös tutkimustulosten oletetaan edustavan koko joukkoa. (Kananen 2008, 10.)

Kvantitatiiviselle tutkimukselle on olennaista, että tutkimuksen tuloksena saatua aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävää määrää

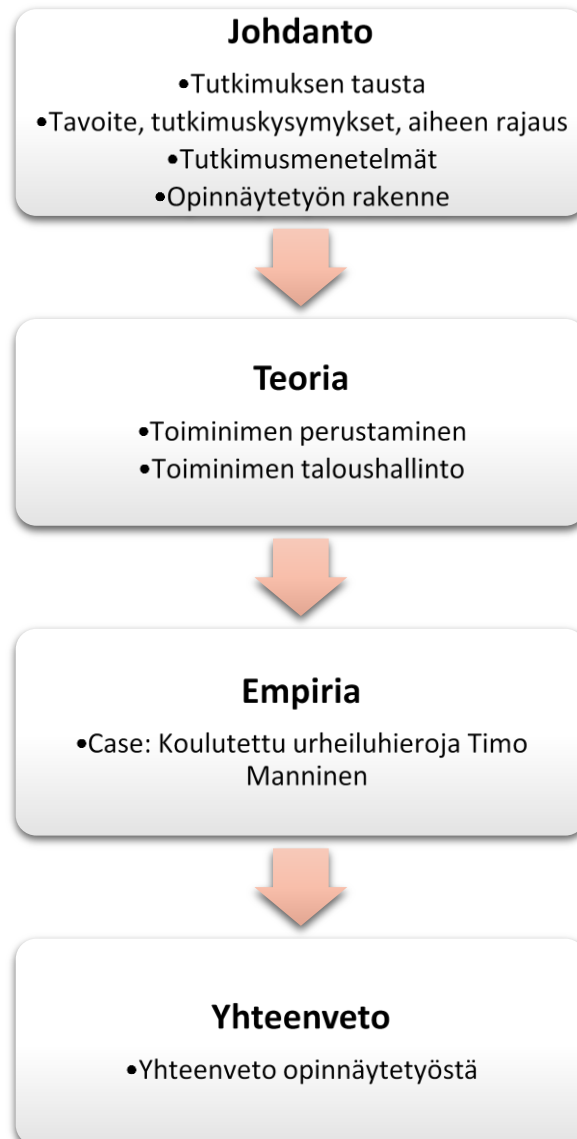
havaintoyksiköitä, jotta tulokset olisivat luotettavia ja niiden voitaisiin olettaa koskevan koko perusjoukkoa. Kvantitatiivisen tutkimuksen pohjana on positivismi, joka painottaa tiedon perustelua, luotettavuutta ja yksiselitteisyyttä. Positivismi tavoittelee absoluuttista ja objektiivista totuutta. Tutkimuksen tavoitteena onkin tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä voidaan käyttää haastattelua tai kyselylomaketta, joissa on joko strukturoituja kysymyksiä tai avoimia kysymyksiä, joilla selvitetään tapaukseen liittyvien ominaisuuksien tai yhteyksien esiintymistiheyksiä eli frekvenssejä. (Kananen 2008, 10-11.)

Tutkimuksessa on myös kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen piirteitä. Kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään yleensä harkinnanvaraista otantaa eli tutkittaviksi havaintoyksiköiksi riittää pienempi joukko, jota tutkitaan perusteellisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston laadulla onkin suuri merkitys. Kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta voidaan käyttää rinnakkain luotettavamman tutkimustuloksen saamiseksi. (Kananen 2008, 10-11.)

Tutkimuksessa on hyödynnetty toiminimen perustamiseen ja taloushallintoon liittyvää kirjallisuutta, aiempia tutkimuksia sekä muita sähköisiä lähteitä.

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu viidestä pääluvusta, joita ovat johdanto, kaksi teorialukua, empiirinen osuus eli case-osuus sekä yhteenveto. Kuviossa 1 esitellään opinnäytetyön rakenne.

KUVIO 1. Opinnäytetyön rakenne

Johdannossa käydään läpi tutkimuksen tausta, tavoitteet, tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus. Lisäksi johdannossa kerrotaan käytetyistä tutkimusmenetelmistä ja kuvataan lopuksi opinnäytetyön rakenne. Teorialuvuissa perehdytään toiminimen perustamiseen ja toiminimen taloushallintoon liittyviin asioihin. Toiminimen perustamista käsittelevässä luvussa kerrotaan toiminimiyrittäjyydestä, liikeideasta, toiminimen nimestä, toimialasta,

pankkitilistä, erilaisista rekistereistä ja vakuutuksista sekä starttirahasta ja toiminimen perustamisilmoituksesta. Taloushallintoa käsittelevässä luvussa puolestaan perehdytään kirjanpidollisiin asioihin sekä toiminimen verotukseen. Opinnäytetyön neljäs luku käsittelee opinnäytetyön empiiristä osuutta. Empiirisessä osuudessa käydään läpi tutkimuksen toimeksiantaja, tutkimuksen toteuttaminen sekä tutkimustulokset ja johtopäätökset. Lisäksi empiirisen osuuden lopussa esitetään mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia. Viimeinen pääluku on yhteenveto, jossa kerrataan vielä tutkimustulokset sekä arvioidaan tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia.

2 TOIMINIMEN PERUSTAMINEN

2.1 Toiminimiyrittäjyys

Virallisesti toiminimiyrittäjästä käytetään nimitystä yksityinen elinkeinonharjoittaja. Puhekielessä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta käytetään kuitenkin usein nimityksiä toimিনিemi, t:mi tai yksityisliike. Lainsäädännössä toiminimellä tarkoitetaan yrityksen nimeä riippumatta yhtiömuodosta. Näin ollen jokaisella osakeyhtiöllä, avoimella yhtiöllä, yhdistyksellä jne. on siis oma toiminimi (Yritä 2018a). Tässä opinnäytetyössä käytetään termiä toiminimi tarkoittaen yksityistä elinkeinonharjoittajaa.

Yksityiset elinkeinonharjoittajat voidaan jakaa kahteen eri ryhmään; ammatinharjoittajiin ja liikkeenharjoittajiin. Ammatinharjoittaja on yrittäjä, joka harjoittaa tiettyä ammattia ja jolla ei välttämättä ole omasta asunnosta erillistä kiinteää toimipistettä. Ammatinharjoittajina voivat toimia esimerkiksi hierojat, taksinkuljettajat ja valokuvaajat. Liikkeenharjoittaja on puolestaan yrittäjä, jolla on yleensä omasta asunnosta erillään oleva toimipiste. Liikkeenharjoittajina voivat toimia esimerkiksi parturi-kampaamo -yrittäjät, ravintoloitsijat ja autokorjamoalan yrittäjät. (Raatikainen 2011, 69.)

Toiminimen perustaminen on vaivattomin tapa ryhtyä yrittäjäksi. Toiminimen perustaminen ei vaadi alkupääomaa ja yrityksen perustaminen ja y-tunnuksen saaminen onnistuvat pelkällä elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituksella. Toiminimi perustetaan aina vain yhden henkilön nimellä, vaikka toimintaan osallistuisikin aviopuoliso. (Yrittäjät 2018.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja tekee kaikki sitoumuksensa ja sopimuksensa omalla nimellään. Toiminimiyrittäjä vastaa yritystoiminnastaan kaikella yrityksen omaisuudella sekä henkilökohtaisella omaisuudellaan. Yrittäjän omaisuus ei siis ole irrallaan yrityksen omaisuudesta, vaikka ne kirjanpidollisesti eriytetäänkin toisistaan. Tarvittaessa yritystoiminnan velat voidaan ulosmitata yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta. Toiminimiyrittäjä ei maksa itselleen palkkaa vaan toiminimiyrittäjä voi nostaa yrityksen varoja niin halutessaan yksityisottoina. (Yrittäjät 2018.)

Toiminimiyrittäminen soveltuu parhaiten yrityksille, joilla ei ole tarvetta suuriin investointeihin sekä yrityksille, joilla ei ole valtavia tulevaisuuden suunnitelmia yritystoiminnan laajentamisesta. Toiminimi on oiva yritysmuoto pienyrittäjille sekä omaa ammattitaitoaan myyville yksityishenkilöille. (Rahoittajat 2018.)

Suomessa yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi toimia Euroopan talousalueella asuva henkilö (Patentti- ja rekisterihallitus 2018c). Myös alaikäinen voi perustaa oman toiminimen. Perustaminen edellyttää alaikäisen edunvalvojan suostumusta. Edunvalvojana on

joko alaikäisen huoltaja tai tuomioistuimen määräämä muu edunvalvoja. Sekä alaikäinen toiminimeä perustava henkilö että edunvalvoja allekirjoittavat kaupparekisteri-ilmoituksen, joka tehdään tällaisessa tapauksessa aina paperilomakkeella (Patentti- ja rekisterihallitus 2018a).

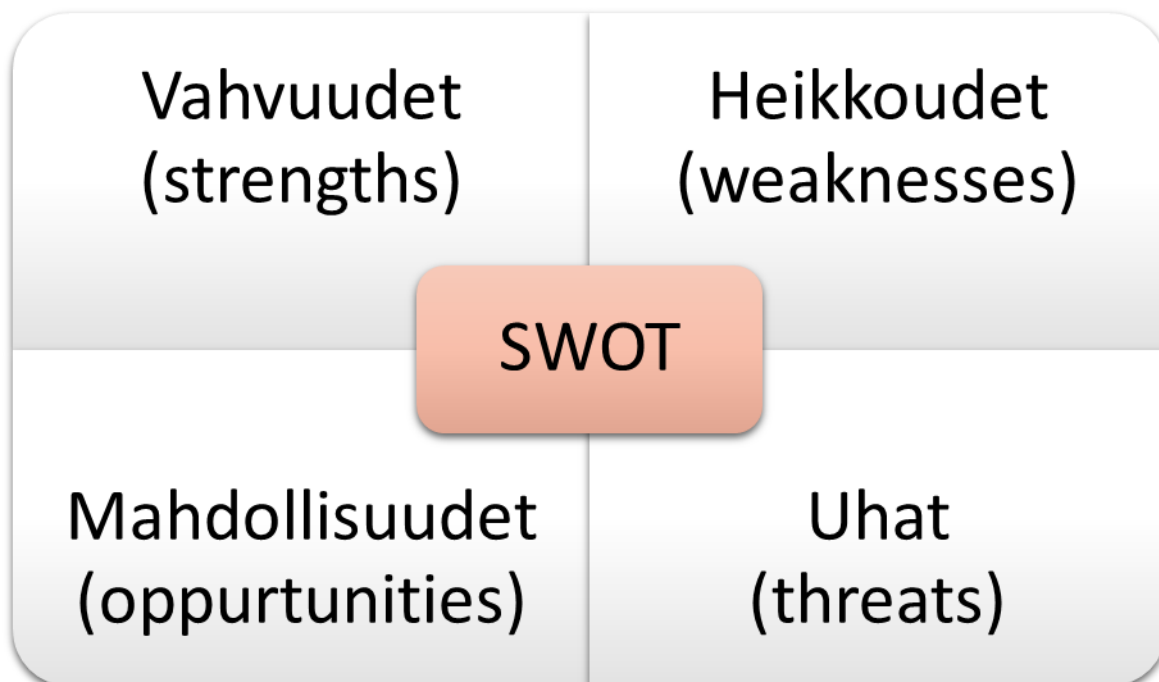
2.2 Liikeidea

Jokaisen yrityksen toiminnan pohjana on yritysidea. Yritysidealla tarkoitetaan niitä asioita, joihin yrityksen synty ja olemassaolo perustuvat. Liikeidea on edelleen jalostettu yritysidea-asta ja se kuvaa puolestaan sitä, kuinka yritys hankkii tulonsa. Liikeidea vastaa kysymyksiin mitä, kenelle ja miten. Sen tarkoituksena on selventää, mitä tuotteita tai palveluja yritys tarjoaa, kenelle niitä tarjotaan sekä miten tuote tai palvelu tuotetaan, toimitetaan ja myydään asiakkaille. Liikeidean avulla voidaan määritellä, kuinka yritystoiminnasta saadaan kannattavaa ja näin hyvä liikeidea ohjaakin yrityksen toimintaa. (Meretniemi & Ylönen 2009, 19.)

Liikeideaa suunniteltaessa kannattaa hyödyntää omaa ammattitaitoa ja osaamista. Kun liikeidea on valmis, tulee sen kannattavuutta, kilpailukykyä ja riskejä arvioida monelta eri kantilta. Arvioinnissa voi käyttää hyödyksi ulkopuolisia asiantuntijoita. Markkinatutkimus on myös oiva apuväline liikeidean arvioinnissa. Markkinatutkimuksella kartoitetaan nykyinen markkinatilanne ja sen mahdolliset muutokset. (Meretniemi & Ylönen 2009, 20-22.)

Liikeidean pohjalta rakennetaan liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelmalla tarkoitetaan yritystoiminnan kokonaisvaltaista suunnitelmaa, joka toimii ikään kuin yrityksen käsikirjana. Se analysoi, perustelee ja täsmentää liikeideaa ja sen tarkoituksena on kuvata yrityksen businessmalli eli yrityksen toimintatavat ja tavoitteet sekä tulevaisuuden kasvuhaaveet mahdollisimman kattavasti. Liiketoimintasuunnitelma laaditaan ennen kaikkea yrittäjää itseään varten, mutta myös rahoittajia varten. Liiketoimintasuunnitelma on lähes välttämätön pankkilainaa, starttirahaa, tukia tai muuta rahoitusta hakiessa. (Meretniemi & Ylönen 2009, 24.)

Yrityshankkeen vahvuuksia, heikkouksia, uhkia ja mahdollisuuksia voidaan arvioida SWOT-analyysin avulla. SWOT-analyysi on varsin yleinen apuväline liikeidean ja yrityksen toimintaympäristön kriittisessä arvioinnissa. (Meretniemi & Ylönen 2009, 34.) Kuviossa 2 esitetään SWOT-analyysin rakenne.

KUVIO 2. SWOT-analyysi

SWOT-analyysi esitetään useimmiten niin, että vahvuudet ja heikkoudet kuvaavat yrityksen sisäisiä tekijöitä. Yrityksen vahvuuksia voivat olla muun muassa yrittäjän koulutus ja ammattitaito, yrityksen sijainti, hyvä imago sekä kokemus yritystoiminnasta. Vastaavasti heikkouksiksi voidaan katsoa muun muassa yrittäjän kokemattomuus, yksinyrittämisen riski, pieni omarahoitusosuus sekä huono toimitusvarmuus. (Meretniemi & Ylönen 2009, 34-35.)

Uhat ja mahdollisuudet kuvaavat yrityksen ulkopuolisia tekijöitä. Uhkia yritystoiminnalle voi aiheuttaa muun muassa talouden taantuma, ulkomaisten ketjujen tulo markkinoille, ympäristölakien kiristyminen sekä ikärakenteen muutos. Mahdollisuuksiksi voidaan lukea puolestaan vaurauden lisääntyminen, kiinnostus luomutuotteista ja terveistä elämäntavoista sekä ekologinen ajattelu. Toimintaympäristö ja tulevaisuus aiheuttavat usein erilaisia uhkia, mutta luovat pohjan myös uusille mahdollisuuksille. Realistisuus on hyvä pitää mielessä SWOT-analyysia laatiessa, jotta analyysistä tulisi mahdollisimman luotettava. (Meretniemi & Ylönen 2009, 34-35.)

2.3 Toiminimen nimi

Yrityksen nimeä kutsutaan toiminimeksi. Toiminimen nimen valintaan kannattaa panostaa, sillä hyvä toiminimi jää helposti asiakkaiden mieliin ja tukee liiketoimintaa. Toiminimenä voi käyttää joko omaa nimeä tai täysin keksittyä sanaa tai sanojen yhdistelmää. Toiminimessä esiintyy usein yrityksen paikkakunta ja harjoitettava toiminta. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei ole pakko sisällyttää yritysmuodon tunnusta toiminimeensä. Tunnukset Tmi ja Toiminimi ovat kuitenkin varsin yleisesti käytettyjä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Toiminimen nimen tarkoituksena on yksilöidä haltijansa yritys. Sen takia nimeksi ei hyväksytä esimerkiksi

- pelkästään toiminnan laatua koskevaa mainintaa (Hierontaliike)
- tarjottavan tavaran tai palvelun nimitystä (Tmi Hierojat)
- yleisiä etu- tai sukunimiä (Tmi Manninen)
- yleistä paikannimeä (Tmi Hollola)
- pelkkää kirjain- tai numeroyhdistelmää, joka ei ole lausuttavissa (Tmi 1234, Tmi XX)
- sanontaa tai lausahdusta (Tmi Laatu hierontaa halvalla)
- yleistä verbiä tai adjektiivia (Tmi Rentouttava)

Edellä mainittuja nimiä voidaan kuitenkin rekisteröidä siten, että niiden yksilöitävyyttä lisätään esimerkiksi paikannimellä, henkilönnimellä, keksityllä sanalla tai kirjainyhdistelmällä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Toiminimen tulee erottua selkeästi jo rekisteröidyistä toiminimistä, sillä toista täysin samanlaista tai edes lähes samanlaista toiminimeä ei voida rekisteröidä. Nimet eivät voi olla identtisiä kirjoitettuina eikä lausuttuina. Eri yritysmuodon tunnus ei lisää erottuvuutta eli esimerkiksi, jos Timo Manninen Oy on jo rekisteröity ei voi enää rekisteröidä Tmi Timo Mannista. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Toiminimi ei saa myöskään olla sekoitettavissa toiseen toiminimeen, rekisteröimättömään tunnukseen tai tavaramerkkiin. Tämä ongelma koskee lähinnä samalla toimialalla toimivia yrityksiä. Samalla tai samankaltaisella toimialalla toimivien yritysten nimien tulee siis erottua selkeämmin toisistaan kuin eri toimialalla toimivien yritysten, koska niiden sekoitetta-

vuus on huomattavasti helpompaa. Jossain tapauksissa toiminimen tai tavaramerkin haltija voi antaa kirjallisen suostumuksen sekoitettavuuden poistamiseen. Tällainen suostumus on liitettävä rekisteri-ilmoitukseen toiminimeä ilmoitettaessa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Toiminimessä käytetään usein omaa nimeä. Ilman asianmukaista suostumusta nimessä ei saa käyttää nimeä, joka voidaan käsittää toisen sukunimeksi. Patentti- ja rekisterihallitus luokittelee sukunimeksi nimet, jotka ovat käytössä ainoastaan sukuniminä eivätkä tarkoita mitään muuta. Sen sijaan etunimiä saa käyttää yrityksen nimessä ilman rajoitteita. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Lisäksi on vielä muita seikkoja, jotka tulee huomioida toiminimen nimeä valitessa. Ensinnäkään nimi ei saa olla harhaanjohtava. Harhaanjohtavuutta voi aiheuttaa esimerkiksi viittaus elinkeinotoimintaan, joka ei kuulu yrityksen toimialaan. Toisekseen nimi ei saa olla hyvän tavan vastainen. Viittaukset lainvastaiseen toimintaan ovat hyvän tavan vastaisia, kuten myös kiro sanat. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

Ilman asianmukaista suostumusta toiminimessä ei saa käyttää mitään senkaltaista, mikä voidaan katsoa toisen taiteilijanimeksi tai suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimeksi. Nimessä ei saa käyttää myöskään suojattua valtakunnallista tai kansainvälistä nimitystä tai nimen lyhennystä eikä mitään senkaltaista mikä voidaan katsoa säätiön, yhdistyksen tai muun vastaavan yhteisön nimeksi. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018b.)

2.4 Toimiala

Toiminimelle tulee määrittää toimiala. Toimiala kertoo, millaista elinkeinotoimintaa yrittäjä harjoittaa. Toimialan tulee sisältää kaikki ne liiketoiminnan alat, joilla yritys toimii ja joilla se suunnittelee toimivansa tulevaisuudessa. Yrityksellä voi siis olla joko yksi toimiala tai useampia toimialoja. Toimiala ilmoitetaan yrityksen perustamisilmoituksella kahdelle eri taholle; kaupparekisterille ja Verohallinnolle. (Yrityksen perustaminen 2018b.)

Kaupparekisterille voi ilmoittaa vain yleistoimialan, jolla tarkoitetaan kaikkea laillista liiketoimintaa. Kaupparekisteriä ylläpitävä Patentti- ja rekisterihallitus ei kuitenkaan suosittelle sitä. Patentti- ja rekisterihallitus suosittelee, että ilmoitettava toimiala olisi yksilöidympi niin, että siitä kävisi selvästi ilmi, millaista toimintaa yrittäjä harjoittaa. Pelkkä laaja toimiala saattaa aiheuttaa myös ongelmia toiminimen nimen rekisteröinnissä. Ongelmia voi aiheuttaa esimerkiksi nimen sekoitettavuus, mikäli jollain jo olemassa olevalla yrityksellä on käytössä samankaltainen nimi. Yksilöidyn toimialan ohella kannattaa kuitenkin ilmoittaa kaupparekisterille myös yleistoimiala. (Yrityksen perustaminen 2018b.)

Tilastokeskuksen virallinen toimialaluokitus eli lista yritysten toimialoista löytyy Tilastokeskuksen verkkosivuilta. Luokitus on edelleen voimassa, vaikka sen nimi viittaakin vuoteen 2008. Toimialaluokitus 2008:n mukaan hierojan toimiala luokitellaan ”Muuhun palvelutoimintaan”. Sen alaluokkana on ”Muut henkilökohtaiset palvelut” ja edelleen ”Kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut”, jonka TOL2008-koodi eli toimialaluokituskoodi on 96040. Hieman harhaanjohtavasti hieronta kuuluu tähän toimialaluokkaan, kuten myös muun muassa vartalohoidot ja muut fyysistä hyvinvointia edistävät toiminnot. Hierontaa harjoittavan yrittäjän kannattaa siis ilmoittaa kaupparekisterille toimialakseen kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut ja kaikki muu laillinen liiketoiminta. (Tilastokeskus 2018.)

Verohallinnolle pitää puolestaan ilmoittaa toiminimen tarkka päätoimiala. Mikäli kaupparekisterille on ilmoitettu monta eri toimialaa, tulee niistä valita yksi päätoimiala, joka ilmoitetaan Verohallinnolle. Päätoimialaksi katsotaan se ala, jolla yritys harjoittaa eniten liiketoimintaa. Verohallinto ei hyväksy toimialaksi yleistoimialaa eli kaikkea muuta laillista liiketoimintaa. Päätoimiala ilmoitetaan Verohallinnolle perustamisilmoituksessa viisinumeroisella TOL2008-koodilla. Oman toimialan koodi löytyy Tilastokeskuksen toimialaluokituksesta (Yrityksen perustaminen 2018b). Päätoimisen hierojayrittäjän tulee siis ilmoittaa Verohallinnolle toimialakseen koodi 96040, joka käsittää kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut (Tilastokeskus 2018).

2.5 Pankkitili

Toiminimelle on suositeltavaa hankkia oma pankkitili, vaikka laki ei sitä velvoitakaan. Oma pankkitili helpottaa kirjanpitoa, sillä tiliotteet ovat osa kirjanpitoaineistoa. Lisäksi oma pankkitili helpottaa yrittäjän henkilökohtaisten tulojen ja menojen pitämistä erillään yritystoiminnan tuloista ja menoista. Pankkitili voi olla esimerkiksi maksullinen yritystili, josta pankki perii maksua tilin käytön mukaan tai vaihtoehtoisesti toinen henkilökohtainen tili. (Yritä 2018b.)

2.6 Rekisterit

Arvonlisäverovelvollisten rekisteri

Arvonlisävero on kulutusvero, jonka myyjä lisää myymänsä palvelun tai tuotteen hintaan. Vero peritään siis ostajalta myynnin yhteydessä ja myyjä tilittää veron edelleen valtiolle. Palveluita tai tuotteita myyvät yrittäjät ovat siis lähes poikkeuksetta arvonlisäverovelvollisia. (Yritä 2018b.)

Arvonlisäverovelvollista toimintaa harjoittavan yrittäjän tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, mikäli liikevaihto ylittää 10 000 euroa vuodessa. Vaikka 10 000 euron raja ei ylittyisikään, voi yrittäjä silti hakeutua rekisteriin vapaaehtoisesti. (Yritä 2018b.)

Ennakkoperintärekisteri

Ennakkoperintärekisteriin ilmoittautuminen on pakollista lähes poikkeuksetta. Ennakkoperintärekisteriin ilmoittautuminen tarkoittaa sitä, että yrittäjä ottaa verojen hoitamisen omalle vastuulleen. Jos yrittäjä ei ilmoittaudu ko. rekisteriin, joutuu tuotteen tai palvelun ostaja suorittamaan ennakonpidätyksen yrittäjän puolesta. Se hankaloittaa ostoprosessia ja ostaja ei ole yleensä kovin halukas näin tekemään. (Yritä 2018b.)

Toiminimen merkitseminen Verohallinnon arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin vie yleensä noin kolme viikkoa. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018b.)

2.7 Vakuutukset

Yritystoimintaan kuuluu sekä pakollisia että vapaaehtoisia vakuutuksia. Yrittäjän omat vakuustarpeet kannattaa selvittää tarkasti ennen toiminimen perustamista. (Meretniemi & Ylönen 2009, 88.)

Yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus on ainoa pakollinen vakuutus toiminimiyrittäjille (Yritä 2018c). YEL-vakuutus turvaa yrittäjän toimeentulon eläkkeellä sekä työttömyyden, työkyvyttömyyden ja vanhempainvapaan aikana. YEL-vakuutus tulee ottaa viimeistään puolen vuoden kuluessa yritystoiminnan alkamisesta (Ilmarinen 2018).

Toiminimiyrittäjän tulee ottaa YEL-vakuutus, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- yrittäjä on 18-67 -vuotias
- yritystoiminta jatkuu yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta
- työtulo vuodessa on enemmän kuin 7 656,26 euroa

(Yritä 2018c.)

Eläkevakuutusmaksujen suuruus lasketaan arvioitujen työtulojen mukaan. Vaikka arvioidut työtulot olisivat suuremmat kuin todelliset tulot, YEL-vakuutusta maksetaan arvioitujen tulojen perusteella. Ei siis välttämättä kannata yliarvioida tulojaan. YEL-vakuutus on kokonaan verovähennyskelpoinen (Jääskeläinen 2015, 185.)

Yrittäjälle vapaaehtoisia vakuutuksia ovat muun muassa vahinkovakuutus, työttömyysvakuutus, tapaturmavakuutus, vastuuvakuutus sekä sairausvakuutus (Meretniemi & Ylönen

2009, 88-89). Hierojan ammattia harjoittavan henkilön on lisäksi hankittava pakollinen potilasvakuutus (Heiskanen ym. 2017, 176).

2.8 Starttiraha

Työvoimatoimistot voivat tukea aloittavia yrittäjiä starttirahalla. Starttiraha voidaan myöntää henkilölle, joka on ryhtymässä päätoimiseksi yrittäjäksi ja jolla ei ole vielä olemassa olevaa yritystoimintaa. Starttirahan tarkoitus on turvata yrittäjän toimeentulo yritystoimintaa käynnistettäessä ja vakiinnuttaessa. Mikäli yritystoiminnan arvioidaan turvaavan starttirahan hakijan toimeentulo heti käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa, ei starttirahaa myönnetä. Starttiraha voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi ja sen suuruus on peruspäivärahan suuruinen eli 32,40 euroa/päivä ja sitä maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. (TE-palvelut 2018.)

Starttirahan saaminen edellyttää hyvää liikeideaa ja liiketoimintasuunnitelmaa. Sen takia liiketoimintasuunnitelman laatimiseen kannattaakin panostaa. Yritystä ei saa perustaa ennen starttirahan myöntämistä. Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on myös, että sen hakijalla on riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan, tai että hakija aikoo hankkia tällaiset valmiudet. Tällaisia valmiuksia on esimerkiksi yritystoiminnan kannalta oleellinen koulutus tai yrittäjäkokemus. Starttirahan myöntäminen edellyttää myös, että yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sen toiminta voidaan arvioida jatkuvaksi ja kannattavaksi. (TE-palvelut 2018.)

2.9 Perustamisilmoitus

Toiminimen tulee tehdä perustamisilmoitus kaupparekisteriin, mikäli elinkeinotoimintaa varten yrittäjällä on pysyvä toimipaikka eli omasta asunnosta erillinen liiketila tai yrittäjällä on palveluksessa muita henkilöitä kuin aviopuoliso tai alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi. Perustamisilmoitus on pakollinen myöskin sellaisille toiminimiyrittäjille, jotka harjoittavat luvanvaraista elinkeinotoimintaa (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018a). Luvanvaraisen elinkeinotoiminnan harjoittaminen ilman lupaa on kiellettyä. Luvanvaraisia elinkeinoja ovat muun muassa ajoneuvojen katsastustoiminta, kaivostoiminta sekä lääkkeiden valmistus, maahantuonti, jakelu ja myynti (Minilex 2018a). Ilmoittamalla toiminimensä kaupparekisteriin toiminimiyrittäjä saa myös valitsemalleen toiminimelle suojan. Yritys- ja yhteisötunnus eli Y-tunnus on Patentti- ja rekisterihallituksen tai Verohallinnon yritykselle antama tunnus, joka yksilöi yrityksen. Y-tunnus on muotoa 1234567-8 (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018b).

Toiminimen perustamisilmoituksen voi tehdä joko sähköisesti YTJ-palvelussa tai paperilomakkeella. Sähköisen perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 75 euroa. Toiminimi saa Y-tunnuksensa heti, kun ilmoitus on allekirjoitettu, kaupparekisterin käsittelymaksu on maksettu ja ilmoitus lähetetty. Paperinen perustamisilmoitus on puolestaan hieman sähköistä ilmoitusta hintavampi ja se maksaa 110 euroa. Mikäli perustamisilmoitus tehdään paperilomakkeella, kestää Y-tunnuksen saaminen muutaman päivän. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018a.)

3 TOIMINIMEN TALOUSHALLINTO

3.1 Kirjanpitovelvollisuus

Kaikkia liikkeen- ja ammatinharjoittajia koskee kirjanpitovelvollisuus. Kirjanpitovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että elinkeinotoiminnasta pidetään kirjanpitoa. Kirjanpitoon merkitään ainoastaan ne tapahtumat, jotka liittyvät liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoimintaan. Kirjanpidon tehtävänä onkin muun muassa pitää elinkeinotoiminta ja yrittäjän yksityistalous erillään. Kirjanpidon päätarkoitus on kuitenkin yritystoiminnan tuloksen selvittäminen (Tomperi 2017, 11). Kirjanpidossa tulee noudattaa myös hyvää kirjanpitolakia. Hyvään kirjanpitolakia kuuluu lainsäädännön ja sitä vastaavien määräyksien sekä kirjanpidon yleisten periaatteiden noudattaminen. Hyvän kirjanpitolakan lähteenä toimivat kirjanpitolaki, kirjanpitoasetus sekä kirjanpitolautakunnan (KILA) antamat ohjeet ja lausunnot. Kirjanpitolaki sisältää perussäännökset kirjanpidosta sekä tilinpäätöksestä ja kirjanpitoasetus täydentää kirjanpitolakia (Suomen tilintarkastajat 2018).

Uusi kirjanpitolaki astui voimaan 1.1.2016. Laki toi mukanaan helpotuksia etenkin mikroyritysten luokkaan kuuluville toiminimiyrittäjille. Käytännössä lähes kaikki toiminimiyrittäjät ovat uuden kirjanpitolain mukaan mikroyrityksiä. (Siikavuo 2016, 13.)

Kyseessä on mikroyritys, mikäli päättyneellä ja sitä edellisellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista raja-arvoista:

- taseen loppusumma 350 000 euroa
- liikevaihto 700 000 euroa
- tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä

Kyseessä on puolestaan pienyritys, mikäli päättyneellä ja sitä edellisellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista kolmesta raja-arvosta:

- taseen loppusumma 6 000 000 euroa
- liikevaihto 12 000 000 euroa
- tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

(Kirjanpitolaki 2015/1620.)

3.2 Tilikausi

Tilikauden yleisin pituus on 12 kuukautta. Tilikausi voi olla pitempi tai lyhyempi kuin 12 kuukautta toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa. Jos tilikautta muutetaan kesken toiminnan, voi tilikausi tällöinkin poiketa 12 kuukaudesta. Tilikausi ei saa kuitenkaan koskaan olla yli 18 kuukautta. Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävällä toiminimiyrittäjällä tilikauden ei välttämättä tarvitse olla kalenterivuosi vaan se voi olla mikä tahansa muukin 12 kuukauden mittainen jakso. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän toiminimiyrittäjän tilikauden on puolestaan aina oltava kalenterivuosi. Ainoastaan toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän toiminimiyrittäjän tilikausi voi olla tilapäisesti kalenterivuotta lyhyempi. (Vero 2018.)

3.3 Yhdenkertainen - ja kahdenkertainen kirjanpito

Yhdenkertaisessa kirjanpidossa tapahtuma kirjataan vain yhdelle tilille tuloksi, menoksi, koroksi, veroksi tai omaksi käytöksi. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa kirjattavalla tapahtumalla ei ole vastatiliä. Kirjaukset tehdään silloin, kun rahaa on luovutettu tai vastaanotettu. Yhdenkertaisesta kirjanpidosta ei selviä, onko raha peräisin pankkitililtä vai kassasta eikä myöskään se, onko tulo maksettu pankkitilille vai kassaan. (Salin 2008, 20.)

Jokaisesta kirjattavasta tapahtumasta merkitään kirjanpitoon tapahtuman rahamäärä, päiväys, tosienumero ja vientiselite. Vientiselite on lyhyt kuvaus siitä, mistä tapahtumassa on kyse. Esimerkiksi jos ammatinharjoittaja on ostanut bensiiniä autoonsa, tapahtuma kirjataan ajoneuvokulut-tilille ja tapahtuman vientiselite on polttoaine. Yhdenkertaisesta kirjanpidosta siis selviää vain tulot ja menot. Kirjanpidosta ei selviä varat eikä velat. Tilinpäätöstä ja veroilmoitusta varten toiminimiyrittäjän täytyy luetteloida varansa ja velkansa. (Salin 2008, 20.)

Kahdenkertaisella kirjanpidolla tarkoitetaan puolestaan sitä, että jokainen kirjanpitoon merkittävä tapahtuma kirjataan vähintään kahdelle eri tilille. Kirjausta varten jokaisella tilillä on kaksi puolta; debet ja kredit. Vastaanotetut rahat kirjataan kassa- tai pankkitilin debet-puolelle riippuen siitä, onko rahat saatu käteisenä kassaan vai siirretty tilisiirtona pankkitilille. Vastaavasti luovutetut rahat kirjataan kassa- tai pankkitilin kredit-puolelle. Esimerkiksi bensiiniostot kirjataan siis kahdenkertaisessa kirjanpidossa seuraavasti: per ajoneuvokulut an pankkitili. Kassatilin saldo saadaan laskettua vähentämällä debet-puolen yhteissumma kredit-puolen yhteissummalla. Kassatilin saldon on oltava aina positiivinen, sillä kassasta ei voi ottaa enempää rahaa kuin siellä on. Pankkitilin saldo saadaan laskettua samalla periaatteella, mutta sen saldo voi olla myös negatiivinen, jos kyseessä on tililiemiitti. (Salin 2008, 20-21.)

Debet- ja kredit -puolien tulee täsmätä eli debet-puolelle merkittyjen summien yhteenlasketun määrän ja kredit-puolelle merkittyjen summien yhteenlasketun määrän on oltava yhtä suuret. (Salin 2008, 21.)

Aiemmin vain ammatinharjoittajilla oli mahdollisuus pitää yhdenkertaista kirjanpitoa tietyin perustein, mutta uuden kirjanpitolain myötä yhdenkertainen kirjanpito mahdollistui myös liikkeenharjoittajille. Yhdenkertaista kirjanpitoa saa siis pitää toiminimiyrittäjä, jolla täyttyy enintään yksi seuraavista reunaehdoista:

- taseen loppusumma on yli 100 000 euroa
- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa
- palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

(Yritä 2018d.)

3.4 Suorite- ja maksuperuste

Kirjanpidon kirjaukset voidaan tehdä joko suorite- tai maksuperusteisesti. Jos käytetään suoriteperusteista kirjanpitoa, meno kirjataan silloin, kun ostettu tuote tai palvelu on vastaanotettu ja tulo kirjataan vastaavasti silloin, kun myyty tuote tai palvelu on luovutettu. Jos puolestaan käytössä on maksuperusteinen kirjanpito, menot ja tulot kirjataan sitä mukaan, kun maksut tapahtuvat. (Salin 2008, 12.)

Aiemmin vain ammatinharjoittajat saivat pitää maksuperusteista kirjanpitoa, mutta uuden kirjanpitolain myötä tämä mahdollistui myös liikkeenharjoittajille. (Yritä 2018d.)

3.5 Tilinpäätös

Tilinpäätös laaditaan tilikauden päätyttyä elinkeinotoiminnan kirjanpidon perusteella. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n mukaan tilinpäätöksen tulee sisältää seuraavat seikat:

- tase
- tuloslaskelma
- rahoituslaskelma, mikäli kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yritys
- liitetiedot

(Kirjanpitolaki 2015/1620.)

Lisäksi tuloslaskelmassa ja taseessa on esitettävä vastaavat tiedot ns. vertailutiedot myös edelliseltä tilikaudelta. Tilinpäätös tulee laatia neljän kuukauden kuluessa tilikauden päätymisestä. (Siikavuo 2016, 132.)

Mikäli toiminimiyrittäjän elinkeinotoiminta kuuluu kokoluokkaan mikroyritys ja mikäli tilikautena on kalenterivuosi, ei tilinpäätöstä tarvitse tehdä ollenkaan. Silti ostovelkojen ja myyntisaamisten määrät sekä verotukseen tarvittavat tiedot on aina selvittävä kirjanpidosta. (Minilex 2018b.)

Toiminimiyrittäjänkin on kuitenkin laadittava tilinpäätös, mikäli tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta tai kahdella peräkkäiselle tilikaudella ylittyy kaksi seuraavista reunaehdoista:

1. taseen loppusumma 350 000 euroa
2. liikevaihto 700 000 euroa
3. tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

(Minilex 2018b.)

Lisäksi uuden kirjanpitolain myötä tilinpäätösasiakirjoista ei tarvitse enää tehdä sidottua tasekirjaa. Kirjanpito ja tilinpäätös voidaan arkistoida kokonaan sähköisesti, eikä paperisia tulosteita enää tarvita. Tilinpäätösasiakirjat on kuitenkin edelleen allekirjoitettava yrittäjän toimesta. (Relipe Oy 2016.)

Mikro- ja pienyritysten ei tarvitse laatia toimintakertomusta. Toimintakertomuksen tarkoituksena on täydentää tilinpäätösinformaatiota. (Siikavuo 2016, 144.)

3.6 Toiminimen verotus

Toiminimiyrittäjä ei ole erillinen verovelvollinen vaan yritystoiminnan tulos katsotaan yrittäjän tuloksi ja verotus tapahtuu sen perusteella. Tulos saadaan vähentämällä veronalaisesta tulosta sen hankkimiskustannukset. Toiminimiyrittäjää verotetaan siis samoin kuin luonnollista henkilöä eli verotus tapahtuu kaikkien verotettavien ansio- ja pääomatulojen yhteissummien perusteella. Ansio- ja pääomatulot lasketaan erikseen. Toiminimiyrittäjä vastaa yrityksen omaisuudella sekä henkilökohtaisella omaisuudellaan verojen maksamisesta. Toiminimiyrittäjä ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen eikä alle 14-vuotiaalle lapselleen. (Meretniemi & Ylönen 2009, 56.)

4 CASE: KOULUTETTU URHEILUHIEROJA TIMO MANNINEN

4.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Timo Manninen, jonka on tarkoitus perustaa oma hierontatoiminimi valmistuttuaan Lahden hierojakoulusta kyseiseen ammattiin. Toiminimen nimeksi on valikoitunut Koulutettu urheiluhieroja Timo Manninen.

4.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, jossa tutkimusmenetelmänä käytettiin eri alojen toiminimiyrittäjille osoitettua kyselyä. Osalle yrittäjistä kysely lähetettiin sähköpostilla ja osalle se toimitettiin paperiversiona. Tutkimus kohdistettiin yhteensä kymmenele yrittäjälle, joista kaikki vastasivat kyselyyn. Kysely koostui yhdestätoista avoimesta kysymyksestä, jotka oli jaoteltu kolmen teeman mukaan.

Kyselyssä käytetyt teemat olivat:

- Toiminimiyrittäjän taustatiedot
- Yrittäjyys ja toiminimen perustaminen
- Toiminimen taloushallinto

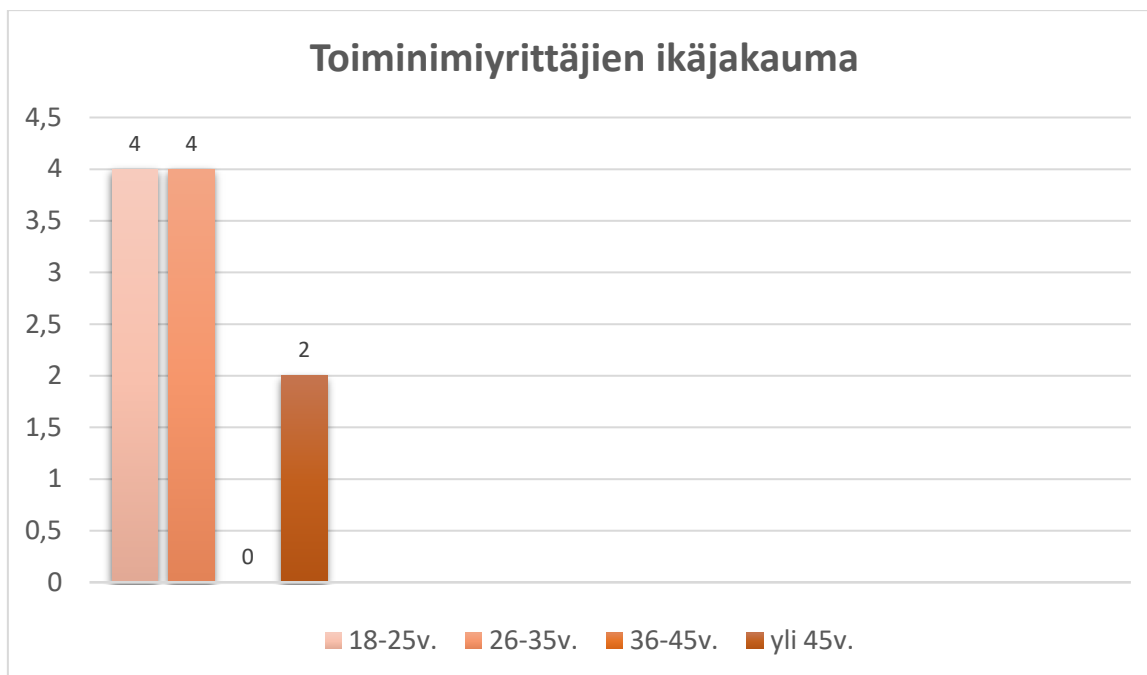
Kyselylomake on liitteenä opinnäytetyön lopussa. (Liite 1.)

4.3 Tutkimustulokset

Tutkimustulokset on jaoteltu kyselyssä käytettyjen teemojen mukaisesti.

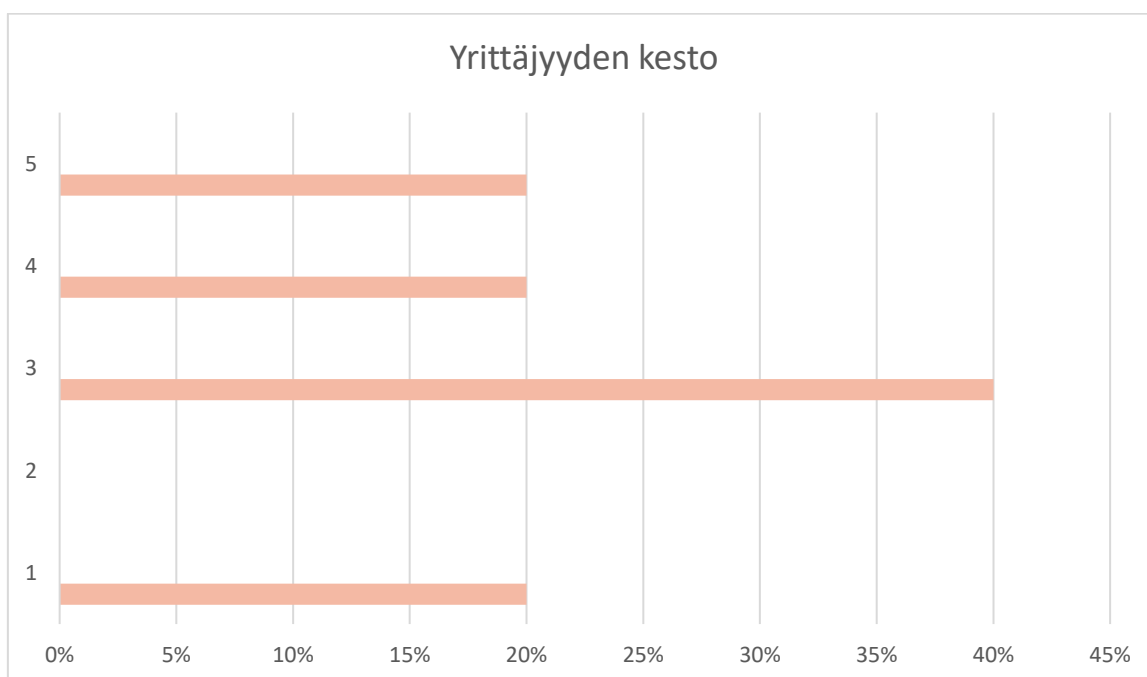
Toiminimiyrittäjien taustatiedot

Kyselyyn vastanneet toiminimiyrittäjät ovat iältään 22-47-vuotiaita. Heistä neljä lukeutuu ikävälille 18-25-vuotiaat, neljä välille 26-35-vuotiaat ja loput kaksi kuuluvat yli 45-vuotiaiden joukkoon. Kyselyyn vastanneiden toiminimiyrittäjien ikäjakauma on esitetty Kuviossa 3.

KUVIO 3. Toiminimiyrittäjien ikäjakauma

Kyselyyn vastanneet toiminimiyrittäjät ovat toimineet yrittäjinä yhdestä vuodesta viiteen vuoteen. Suurin osa vastaajista on toiminut yrittäjänä noin 3 vuotta. Kuviossa 4 havainnollistetaan kuinka vastaajien yrittäjyyden kestot ovat jakautuneet.

KUVIO 4. Yrittäjyyksien kestot vuosina

Kaikki kyselyyn vastanneet toiminimiyrittäjät ovat rekisteröineet toiminimensä.

Yrittäjyys ja toiminimen perustaminen

Kyselyn mukaan yrittäjän tärkeimpiä ominaisuuksia ovat vastuullisuus, oma-aloitteisuus, sinnikkyys ja yrittelijäisyys. Nämä ominaisuudet tulivat esille neljän toiminimiyrittäjän vastauksissa. Yrittäjän tärkeiksi ominaisuuksiksi koettiin myös määrätietoisuus, asiakaslähtöisyys, ystävällisyys, sosiaalisuus, soveltaminen, jatkuva kehitys sekä kyky oman osaamisen myyntiin ja markkinointiin.

Kyselyn mukaan yrittäjyyden hyviä puolia ovat vapaat työajat, päätöksen vapaus, mieleinen työ ja vapaus määrätä itse työmääränsä. Neljä vastaajista oli sitä mieltä, että yksi yrittäjyyden parhaista puolista on ”itsensä pomona” oleminen. Vastaavasti yrittäjyyden huonoiksi puoliksi todettiin vähäinen vapaa-aika, tulojen epäsäännöllisyys ja epävarmuus, lomailun haastavuus ja palkattomuus, stressi sekä sairastelun vaikeus. Vastuu jakoi mielipiteitä; se koettiin yrittäjyydessä sekä hyväksi että huonoksi puoleksi. Yrittäjyyden hyviä ja huonoja puolia kuvattiin seuraavasti:

Saa itse määrätä työajat ja työmäärät. Lomailu voi olla haastavaa ja sairastelu näkyy nopeasti taloudessa.

Saa itse suunnitella kalenterinsa ja aikataulunsa. On itse vastuussa kaikesta ja itselleen.

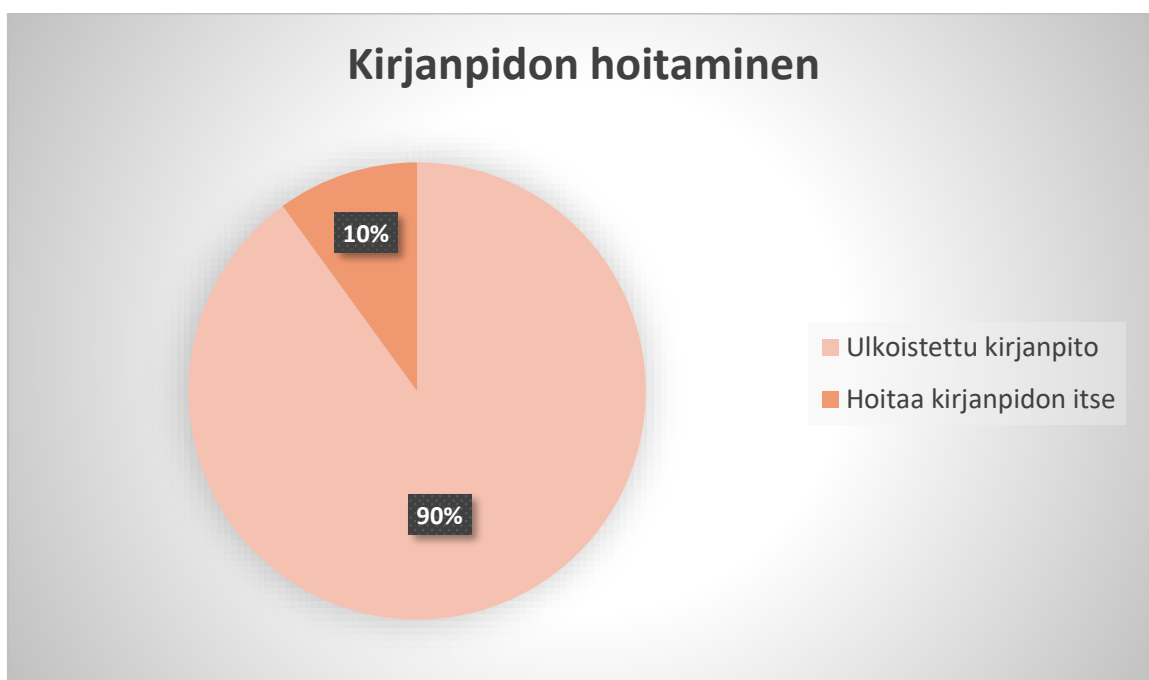
Yksikään kyselyyn vastanneista toiminimiyrittäjistä ei pitänyt toiminimen perustamista kovinkaan hankalana. Ainoastaan yksi vastanneista koki, että lomakkeiden täyttäminen oli aluksi vaikeaa. Toiminimiyrittäjät totesivat, että TE-toimistolta, Uusyrityskeskuksesta tai omalta kirjanpitäjältä sai tarvittaessa apua lomakkeiden täyttöön. Perustamisilmoituksen tekeminen sähköisesti koettiin myös helpoksi.

Kyselystä tuli ilmi monia ennen toiminimen perustamista huomioon otettavia asioita. Ennen kaikkea tulevan yrittäjän tulee pohtia, onko hän valmis yrittäjäksi, onko toiminimi paras vaihtoehto yrittäjyydelle sekä onko oman toiminimen perustaminen kannattavaa. Yrittäjäksi pyrkivän kannattaa myös miettiä omaa stressinsietokykyään ja hänen tulee tiedottaa toiminimen perustamisen riskit. Tulevan yrittäjän tulee ottaa myös selvää pakollisista hoidettavista asioista, alansa kilpailusta sekä kysynnän määrästä.

Toiminimen taloushallinto

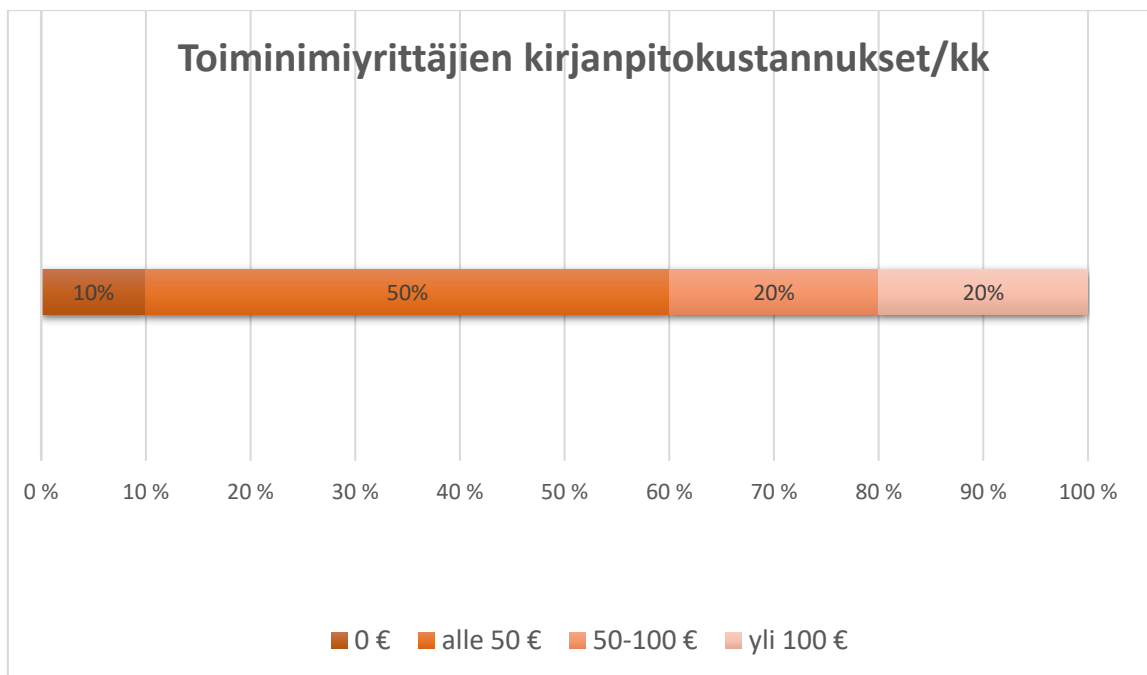
Ainoastaan yksi kyselyyn vastanneista toiminimiyrittäjistä hoitaa kirjanpitonsa itse. Itse kirjanpitoaan hoitavan toiminimiyrittäjän mielestä yhdenkertainen kirjanpito on helposti hoidettavissa ja siten säästää muutaman kympin kuussa. 90 prosenttia vastanneista on siis

ulkoistanut kirjanpitonsa. Kirjanpidon ulkoistamista perusteltiin siten, että se luo turvallisuutta, säästää aikaa sekä on suht edullista vaivaan nähden. Suurin osa toiminimiyrittäjistä on halunnut ulkoistaa kirjanpitonsa vähentääkseen stressiä. Yksi toiminimiyrittäjä koki, että kirjanpidon ulkoistaminen on järkevää, kun ei itse hallitse niin hyvin laskenta-puolta. Kuviossa 5 havainnollistetaan sitä, kuinka toiminimiyrittäjät hoitavat kirjanpitoaan.

KUVIO 5. Kirjanpidon hoitaminen

Toiminimiyrittäjien kirjanpitokustannukset kuukaudessa vaihtelevat 8-140 euron välillä. Puolella vastaajista kustannukset jäivät alle viiteenkymmeneen euroon kuukaudessa. Kaksi vastaajista kertoi kustannusten olevan yli sata euroa ja kahden vastaajan kustannukset ovat siltä väliltä. Itse kirjanpitonsa hoitavalle toiminimiyrittäjälle ei kerry lainkaan kustannuksia kirjanpidosta. Seuraavalta sivulta löytyvästä kuvioista (KUVIO 6.) selviää toiminimiyrittäjien kirjanpitokustannukset kuukaudessa.

KUVIO 6. Toiminimiyrittäjien kirjanpitokustannukset

Kyselyn mukaan suurin osa, 60 prosenttia, toiminimiyrittäjistä koki omaavansa kohtalaisen tietämyksen kirjanpidollisista asioista. Kaksi vastaajista koki tietämyksensä olevan hyvää ja kaksi oli sitä mieltä, että tietämys on välttävää. Yksikään vastaajista ei todennut tietämyksensä olevan erittäin hyvällä tasolla. Yksi kohtalaiseksi määritellyn tietämyksensä toiminimiyrittäjä koki, että jos joutuisi itse hoitamaan kirjanpitonsa, ei hänen tietotaitonsa olisi riittävällä tasolla. Kuvio 7 kertoo toiminimiyrittäjien kirjanpidollisesta tietämyksestä.

KUVIO 7. Toiminimiyrittäjien tietämys kirjanpidollisista asioista

Kyselyn mukaan toiminimiyrittäjät toivoivat yhteistyön kirjanpitäjän kanssa olevan sujuvaa, avointa, ystävällistä ja rehellistä. Osa yrittäjistä toivoi, että kirjanpitäjän kanssa käytäviä ”palavereja” olisi useammin. Yhteistyöltä toivottiin muun muassa seuraavaa:

Toivon kirjanpitäjän osaavan antaa minulle liiketoimintaa ohjaavia neuvoja eikä pelkästään laskennallista työskentelyä.

4.4 Johtopäätökset

Kyselyn perusteella voidaan todeta, että toiminimen perustamiseen vaaditaan oma-aloitteisuutta, vastuullisuutta, sinnikkyyttä ja yrittelijäisyyttä omaava henkilö, jolla on halu kehittää itseään ja joka ei pienistä vastoinkäymisistä lannistu. Kysymykseen, ”mitä toiminimiyrittäjyyttä harkitsevan henkilön tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista”, ei löytynyt yksiselitteistä vastausta. Ennen toiminimen perustamista tulevan yrittäjän tulee pohtia, onko hän valmis yrittäjäksi, onko toiminimi paras vaihtoehto yrittäjyydelle sekä onko oman toiminimen perustaminen kannattavaa. Lisäksi toiminimiyrittäjät suosittelivat miettimään omaa stressinsietokykyä sekä tiedostamaan toiminimen perustamisen risikit. Tulevan yrittäjän tulee ottaa myös selvää pakollisista hoidettavista asioista, alansa kilpailusta sekä kysynnän määrästä.

Kyselyn perusteella voidaan myös todeta, että toiminimen kirjanpito kannattaa ulkoistaa. Näin toiminimiyrittäjä säästää aikaa ja vaivaa sekä välttyy liialliselta stressiltä. Lisäksi toiminimen kirjanpidon ulkoistaminen luo turvallisuudentunnetta.

5 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön aiheena oli toiminimen perustaminen ja taloushallinto. Tavoitteena oli selvittää, mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan, mitä tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista sekä miten toiminimen kirjanpitoa kannattaa hoitaa.

Opinnäytetyö koostuu johdannosta, kahdesta teorialuvusta, empiirisestä osuudesta sekä yhteenvedosta. Ensimmäisessä teorialuvussa käsiteltiin toiminimiyrittäjyyttä yleensä sekä toiminimen perustamista. Toisessa teorialuvussa käsiteltiin toiminimen taloushallintoa eli kirjanpitoon ja verotukseen liittyviä asioita. Opinnäytetyön empiirinen osuus eli tutkimusosuus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimusmenetelmänä käytettiin eri alojen toiminimiyrittäjille osoitettua kyselyä. Tutkimuksen toimeksiantajana toimi Koulutettu urheiluhieroja Timo Manninen.

Tutkimuksessa saatiin vastaukset sekä tutkimuksen pääkysymykseen että sen alakysymyksiin. Tutkimuksen pääkysymyksenä oli ”mitä toiminimen perustamiseen vaaditaan”. Lisäksi tutkimuksessa oli kaksi alakysymystä, jotka olivat ”mitä tulee ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista” sekä ”kuinka toiminimen kirjanpitoa kannattaa hoitaa”.

Tutkimustuloksista selvisi, että toiminimen perustamiseen vaaditaan oma-aloitteisuutta, vastuullisuutta, sinnikkyyttä ja yrittelijäisyyttä omaava henkilö, jolla on halu kehittää itseään ja joka ei pienistä vastoinkäymisistä lannistu. Ennen toiminimen perustamista tulevan yrittäjän tulee pohtia, onko hän valmis yrittäjäksi, onko toiminimi paras vaihtoehto yrittäjyydelle sekä onko oman toiminimen perustaminen kannattavaa. Oma stressinsietokyky, riskien tiedostaminen, alan kilpailu ja kysynnän määrä kannattaa selvittää ennen kuin perustaa oman toiminimen.

Tutkimustulosten perusteella voidaan myös todeta, että kirjanpidon ulkoistaminen on paras vaihtoehto toiminimiyrittäjälle. Tällöin säästää aikaa ja vaivaa sekä säästyy liialliselta stressiltä. Kirjanpidon ulkoistamisen todettiin myös luovan turvallisuuden tunnetta yrittäjille.

Mahdollisena jatkotutkimuksena voisi tutkia esimerkiksi toiminimen muutosta joksikin toiseksi yritys muodoksi, mikäli toiminimiyrittäjän liiketoiminta laajenee.

Validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa. Luotettavuuden arvioinnissa voidaan hyödyntää validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteitä. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on tutkittu oikeita asioita tutkimusongelman kannalta. Reliabiliteetilla tarkoitetaan puolestaan tutkimustulosten pysyvyyttä,

eli jos tutkimus tehtäisiin uudelleen tulosten tulisi pysyä ennallaan. Tällöin saadut tulokset eivät voi johtua sattumasta. (Kananen 2008, 79-80.)

Opinnäytetyön validiteettia voidaan pitää hyvänä, sillä tutkimuksen kyselyyn osallistuneille toiminimiyrittäjille on jo kertynyt paljon kokemusta yrittäjyydestä. Kyselystä saatuja tietoja voidaan pitää luotettavina, sillä kyselyyn vastattiin anonyymisti. Avoimiin kysymyksiin pohjautuva kyselylomake soveltui hyvin tutkimukseen, koska sillä saatiin paljon tietoa toiminnan perustamiseen ja taloushallintoon liittyen. Tutkimus vastasi annettuihin tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksen reliabiliteettia vahvistaa vastauksien samankaltaisuus. Saadut tutkimustulokset ovat yleistettävissä. Tutkimus olisi helposti toistettavissa, ja mikäli näin tehtäisiin, saadut tutkimustulokset olisivat todennäköisesti ainakin samankaltaisia kuin tässä tutkimuksessa saadut tulokset.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Heiskanen, J., Kaaretsalo, A., Luomala T. & Pihlman, M. 2017. Hieronnan käsikirja. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Jääskeläinen, J. Älä yritä. 2015. Helsingin seudun kauppakamari.

Kananen, J. 2008. Kvantti. Jyväskylä ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Meretniemi, I. & Ylönen, H. 2009. Yrityksen perustajan käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Raatikainen, L. 2011. Liikeideasta liikkeelle. 8. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Salin, M. 2008. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpito. Helsinki: Verotieto Oy.

Siikavuo, J. 2016. Talous haltuun. Helsingin seudun kauppakamari.

Tomperi, S. 2017. Käytännön kirjanpito. 25. uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Torppa, T. 2013. Yksintyöskentelevän opas. Helsinki: Talentum Media Oy.

Elektroniset lähteet

Aalto, I. 2012. Toiminimen perustaminen. Opinnäytetyö [viitattu 10.5.2018]. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012121920014>

Ilmarinen 2018. Kenen pitää ottaa YEL-vakuutus [viitattu 10.5.2018]. Saatavissa: <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yrittajan-elakevakuutus/kenelle-yel-vakuutus/>

Kirjanpitolaki 30.12.2015/1620 [viitattu 4.5.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151620>

Korhola, T. 2017. Taloushallinnon toimintojen järjestäminen ammattitoiminnassa : Case Ammatinharjoittaja X. Opinnäytetyö [viitattu 10.5.2018]. Lahden ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201801051085>

Minilex 2018a. Erityisesti säännellyt sekä luvanvaraiset elinkeinot [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/erityisesti-s%C3%A4%C3%A4nnellyt-sek%C3%A4-luvanvaraiset-elinkeinot>

Minilex 2018b. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja tilinpäätös [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/yksityinen-elinkeinonharjoittaja-ja-tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s>

Patentti- ja rekisterihallitus 2018a. Alaikäinen ja yritystoiminta [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/useinkysytyt/alaikainen_ja_yritystoiminta.html

Patentti- ja rekisterihallitus 2018b. Nimiohjeet [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystennimet/nimiohjeet.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2018c. Yksityinen elinkeinonharjoittaja [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2018d. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ("toiminimen") perustamisilmoitus [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2018e. Yritysten määrät kaupparekisterissä [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

Puronen, E. 2013. Yrityksen perustaminen Case: Hieronta Puronen. Opinnäytetyö [viitattu 10.5.2018]. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201305179288>

Rahoittajat 2018. Toiminimi – hyödyt ja haitat [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://rahoittaja.fi/toiminimi-hyodyt-ja-haitat>

Relipe Oy 2016. Uusi kirjanpitolaki vähentää tilinpäätösvelvollisuuksia 1.1.2016 alkaen [viitattu 3.5.2018]. Saatavissa: <https://relope.fi/uusi-kirjanpitolaki-vahentaa-tilinpaatosvelvollisuuksia-1-1-2016-alkaen/>

Suomen tilintarkastajat 2018. Mitä on hyvä tilinpäätöskäytäntö? [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: <https://www.suomentilintarkastajat.fi/tilintarkastus/mita-on-hyva-tilinpaatoskaytanto>

TE-palvelut 2018. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yritykselle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html

Tilastokeskus 2018. Toimialaluokitus 2008 [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Vero 2018. Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi/

Yrittäjät 2018. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/toiminimi-eli-yksityinen>

Yrityksen perustaminen 2018a. Yksityinen elinkeinonharjoittaja [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: <https://yrityksen-perustaminen.net/yksityinen-elinkeinonharjoittaja/>

Yrityksen perustaminen 2018b. Yrityksen toimiala [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: <https://yrityksen-perustaminen.net/toimiala/#tarkoittaa>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018a. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoitus [viitattu 8.5.2018]. Saatavissa: <https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/yksityinenelinkeinonharjoittaja.html>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2018b. Y-tunnus [viitattu 8.5.2018]. Saatavissa: <https://www.ytj.fi/index/y-tunnus.html>

Yritä 2018a. Toiminimi lyhyesti [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://yritä.fi/toiminimi>

Yritä 2018b. Toiminimen perustaminen [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://yritä.fi/toiminimen-perustaminen>

Yritä 2018c. Toiminimen vakuutukset [viitattu 1.5.2018]. Saatavissa: <https://yritä.fi/toiminimen-yel-ja-muut-vakuutukset>

Yritä 2018d. 2016 voimaan tullut uusi kirjanpitolaki tuo helpotuksia toiminimi yrittäjille [viitattu 5.5.2018]. Saatavissa: <https://yritä.fi/blogi/2016-voimaan-tullut-uusi-kirjanpitolaki-tuo-helpotuksia-toiminimi-yrittäjille>

LIITTEET

LIITE 1. Kysely toiminimiyrityksille

Taustatiedot:

- Minkä ikäinen olet?
- Kuinka kauan olet toiminut yrittäjänä?
- Oletko rekisteröinyt toiminimesi?

Yrittäjyys ja toiminimen perustaminen:

- Mitkä ovat mielestäsi yrittäjän tärkeimpiä ominaisuuksia?
- Millaisia hyviä puolia yrittäjydessä on? Entä millaisia huonoja puolia?
- Oliko toiminimen perustaminen mielestäsi hankalaa? Perustele vastauksesi.
- Mitä toiminimiyritystä harkitsevan henkilön kannattaa ottaa huomioon ennen toiminimen perustamista?

Toiminimen kirjanpito:

- Oletko ulkoistanut kirjanpitosi vai hoidatko sen itse? Miksi? Perustele vastauksesi.
- Kuinka suuret ovat kirjanpitokustannuksesi kuukaudessa?
- Miten arvioisit omaa tietämystäsi kirjanpidollisista asioista?
- Minkälaista toivoisit yhteistyön olevan kirjanpitäjäsi kanssa?